

דף עז.

עין משפט א. הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ט הי"ה

וכיצד מחמצן. מביא שאור כדי חמוצן ונותנו לתוך המדה וממלא את המדה אף על פי שסופה להיות חסרה או יתרה מפני השאור שפעמים יהיה עבה וקשה ופעמים רכה אין משגיחין אלא על מדתה עתה והרי הוא מודד עשרון עשרון שלמים. והעשרה עשרונים של מצה עושה מהן שלשים חלות שוות. עשר חלות מכל מין. עשר חלות מאפה תנור. ועשר חלות רקיקים. ועשר חלות מרבכת:

עין משפט ב. הרמב"ם הל' גניבה פ"ח הי"ז

בני מדינה שרצו להוסיף על המדות או על המשקלות לא יוסיפו יתר על שוות. שאם היה הקב מכיל חמשה ועשאוהו מכיל ששה הרשות בידין. יתר על ששה לא יעשו:

ג. כסף משנה: ומ"ש וכיצד מחמצן מביא שאור כדי חמוצן ונותנו לתוך המדה וכו'. בר"פ כל המנחות (דף נ"ב) במשנה פלוגתא דר"מ ורבי יהודה ופסק כרבי יהודה. ומ"ש והרי הוא מודד עשרון עשרון שלימים. משנה ר"פ שתי מדות (דף פ"ז) עשרון מה היה משמש. בו היה מודד לכל המנחות לא היה מודד לא בשל שלשה לפר ולא בשל שנים לאיל אלא מודדן עשרונות. ומ"ש והעשרה עשרונים של מצה עושה מהם שלשים חלות שוות עשר חלות מכל מין עשר חלות מאפה תנור ועשר חלות רקיקין ועשר חלות מורבכת. משנה בפרק התודה (דף ע"ז):

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

שו"ע הו"מ סימן רלא סעיף טו

יד. בני מדינה שרצו להוסיף על המשקולות או על המדות בלח לא יוסיפו יותר על שתות ^ט שאם היה הקב של חמש ועשהו שש הרשות בידם אבל יותר על ששה לא יעשו.

עין משפט ג. הרמב"ם הל' מכירה פי"ד ה"א

כָּבֵד בְּאַרְנוֹ שֶׁהַנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּאַמוּנָה וְאָמַר כָּף וְכָף אָנִי מְשַׁתְּפֵר אֵין לוֹ הוֹנָיָה. וְאָפְלוּ אָמַר זֶה לְקַחְתִּי בְּסֻלַּע וּבְעֶשֶׂר אָנִי מוֹכֵר מִתָּר. אָבֵל בֵּית דִּין חִיבִין לְפָסֵק הַשְּׁעָרִים וּלְהַעֲמִיד שׁוֹטְרִין לְכָף. וְלֹא יִהְיֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְשַׁתְּפֵר כָּל מָה שֶׁיִּרְצֶה אֶלָּא שְׁתוֹת בְּלִבָּד יִפְסְקוּ לָהֶם בְּשִׁכָּרָם. וְלֹא יִשְׁתְּפֵר הַמוֹכֵר יֶתֶר עַל שְׁתוֹת:

שו"ע הו"מ סימן רלא סעיף כ

ט. היכא שיש בי"ד שהעמידו ממונים להשגיח שלא ירויח יותר משתות ומפרישים כל המוכרים מלמכור ביותר משתות ^ע, חייב כל

^ס. דעד שתות מצינו שהוסיפו, שהסלע שהוא עשרים וארבעה גרה ומשקל 384 שעורות, מדאורייתא היה מתחילה עשרים גרה והוסיפו עליו לכ"ד גרה דהיינו שתות מלבר, ויותר לא יוסיפו משום פסידא דמוכרים הבאים ממקומות אחרים, אבל עד שתות לא חשו כיון שמצינו שהוסיפו עד שתות בסלע. ועוד שעד שתות לא יבואו המוכרים ממקומות אחרים להפסד הקרן אלא הפסד הרווח שעד שתות משתכרין בדברים של אוכל נפש. ולגבי לפחות אם ייצרו שאין בו הפסד למוכר והלוקחין הם לרוב בני העיר, והן הפוחתין במשקולות ויודעים מזה, פוחתים כמה שהם ירצו אפי' ביותר משתות. סמ"ע ס"ק כ"ח.

^ע. טור בשם הרמ"ה ב"ב פ"ה סי' קמ"ד. וכן יש לדקדק מדברי הרמב"ם בריש פי"ד ממכירה. ושתות זה היינו מלבר דהיינו דבר שהקרן שלו חמשה יכול למוכרו בששה כך דיקדק הפעמוני זהב. מהסמ"ע בס"ק כ"ח.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

אחד למכור ולא להרויח בדברים שיש בהם חיי נפש יותר משתות פ אבל אם כל אחד מוכר בכל מה שיכול לא מחוייב האדם לבדו למכור בזול בפחות משתות.

עין משפט ד. הרמב"ם הל' מכירה פט"ו ה"א

המוכר לחבירו במדה במשקל או במנין ז וטעה בכל שהוא חוזר לעולם. שאין הונאה אלא בדמים אבל בחשבון חוזר:

שו"ע חו"מ סימן רלב סעיף א

א. המוכר לחבירו במידה או במשקל וטעה בכל שהוא חוזר לעולם ק שאין אונאה אלא בשווי הדמים של החפץ, אבל טעה בחשבון או

פ. ודין זה נחלק לג' ענינים לדעת הרמב"ם והטור והם א'. בדברים שהוא עיקר אוכל נפש כגון שמנים וסלתות ויינות יכול להשתכר עד שתות ולא יותר. ב'. בדברים שאין בהם אוכל נפש כלל כגון בשמים יכול להשתכר כל מה שירצה אפי' כפלי כפליים מהקרן. ג'. בדברים שיש בהם ממכשירי אוכל נפש כגון כמון ותבלין מותר להרויח בהם עד כפל מהקרן ולא יותר וזהו דלא כמ"ש הב"י. סמ"ע ס"ק ל"ו.

וחנוני שאין לו להרויח יותר משתות בדברים שהם אוכל נפש ממש היינו אחרי שהוסיף שכר טרחתו והוצאותיו, לא כן בסיטונאי אין לו להוסיף שכר טירחתו רק יציאותיו. סמ"ע ס"ק ל"ז, כמבואר בסי' רכ"ז סעיף כ"ח.

ז. כסף משנה: המוכר לחבירו במדה במשקל או במנין וכו'. משמע שאין דברי רבינו אלא בדבר שאפשר להשלים אבל בדבר שא"א להשלים בטל מקח כדעת הרמב"ן והרא"ש וכ"כ הר"ן שהוא דעת רבינו: כתב ה"ה בהשגות א"א פעמים שאין המקח נקנה וכו' ודברי המחבר ורבו עיקר וכו'. ויש לתמוה על ה"ה שנראה שהראב"ד דין אחר הוא שחידש ואפשר שרבינו ורבו יודו בו:

ק. מקידושין מ"ב ע"ב וכתב ה"ה בפט"ו ממכירה הלכה א' בשם הר"י מיגש דחוזר היינו שהמקח קיים ומחזיר מה שחסר, אבל אין בטעות כזה משום צד ביטול המקח אפי' ביתר משתות כיון שלא היה הטעות בשווי הערך של הדבר. סמ"ע ס"ק א'.

במשקל חוזר ^ר. כגון מכר לו מאה אגוזים בדינר ונמצאו ק"א או צ"ט נקנה המקח ומחזיר לו הטעות, אפי' אחר כמה שנים. וכן טעו במנין המעות ממה שפסקו חוזר אפי' לאחר שקנו מידו שלא נשאר לו אצל חבירו כלום חוזר שקנין בטעות הוא.

עין משפט ה. הרמב"ם הל' מכירה פי"ב ה"ב

וְכַמָּה תִּהְיֶה הוֹנָה וְיִהְיֶה חֵיב לְהָשִׁיב. שְׁתּוֹת בְּשׁוֹה .
כִּיצַד. הָרִי שֶׁמָּכַר שׁוֹה שֵׁשׁ בְּחֵמֶשׁ. או שׁוֹה שֶׁבַע בְּשֵׁשׁ.
או שׁוֹה חֲמֵשׁ בְּשֵׁשׁ. או שׁוֹה שֵׁשׁ בְּשֶׁבַע. הָרִי זֶה הוֹנָה
וְנִקְנָה הַמָּקַח וְחֵיב הַמְּאֲנֶה לְשַׁלֵּם אֶת הַהוֹנָה וְלְהַחְזִירָה
כְּלָהּ לַמְּתַאֲנֶה :

שו"ע חו"מ סימן רכז סעיף ב

ב. כמה תהיה האונאה וחייב להשיב, שישית מצד אחד, ואין משגיחין על השני ^ש בין הוא ביטול מקח שזה יותר משישית בין פחות משישית שזה מחילה.

כיצד הרי שמכר שוה שש בחמש ^ה או שוה שבע בשש ^א. או שוה חמש

ר. ומשלים לו החיסרון, ודוקא בדבר שאפשר לו להשלים, אבל מכר לו קרקע ואמר לו שאורכה כ' אמה וחסרה חצי אמה וא"א להשלים לו מהקרקע שבדירה המקח בטל לגמרי כמו בסי' רי"ח סעיף ז' ולא דמי לאמר לו מדה בחבל דהוי כאומר לו בפירוש שמכר לו לפי מידה שמנכה לו. סמ"ע ס"ק ב'.

ש. ממירא דשמואל בב"מ מ"ט. וסמ"ע ס"ק ג'. וכתב ה"ה בפיי"ב ממכירה הלכה ב' המחבר כתב ד' צדדים, שנים מהם מוסכמים בגמ' בב"מ מ"ט ע"ב, והם שוה שש בחמש ושוה שש בשבע, אבל שוה חמש בשש או שבע בשש, במחלוקת רב ושמואל במציעא מ"ט ע"ב, ופסק הרמב"ם כשמואל דתניא כוותיה.

ת. כאן המוכר נתאנה בשישית אבל מצד המעות שנתן הלוקח החשבון הוא יותר משישית.

א. הוא שישית במעות מצד הלוקח, הגם שמצד המוכר זה יותר משישית.

בשש^ב או שוה שש בשבע^ג. הרי זו אונאה ונקנה המקח וחייב המאנה לשלם האונאה ולהחזירה כולה^ד למתאנה.

דף עז:

עין משפט א. הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ט הכ"א

החלות לותת הסלת שלהן^ה בשמינית של שמן. ואחר כף לש ואופה אותן. והרקיקין מושחן בשמינית שלהן אחר אפיתן. והכהן לוקח מן הכל ארבע חלות אחת מכל מין ומין שנאמר 'אחד מכל קרבן':

עין משפט ב. הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ט ה"ו

וכיצד מעשה שלשתן. ו שוחט וזורק הדם כמו שבארנו. ומפשיט ומוציא האימורין. ואחר כף מנתח את הבשר

ב. נתאנה הלוקח ומצידו זה בדיוק שישיית במעות הגם שמצד המוכר לפי החשבון הונה אותו יותר משישית.

ג. נתאנה הלוקח אבל לפי החשבון, השישית בדיוק בצד המוכר, אבל מצד הלוקח שילם יותר משישית.

ד. ולא נאמר שיחזיר עד שימעט משישית, ואז הוי מחילה בשאר וכמו בסי' רי"ח סעיף ח' ודומה גם בסי' רכ"ט. סמ"ע ס"ק ד'.

ה. כסף משנה: ומ"ש החלות לותת הסלת שלהן בשמינית של שמן וכו'. משנה פ' אלו מנחות (דף ע"ד): החלות טעונות בלילה והרקיקין משיחה: והכהן נוטל מן הכל ארבע חלות וכו'. משנה בפ' התודה (דף ע"ז):

ו. כסף משנה: וכיצד מעשה שלשתן וכו' ומפריש החזה ושוק הימין ונותן האימורים עם החזה והשוק על ידי הבעלים וכהן מניח ידו תחת ידי הבעלים ומניף הכל לפני ה' במזרח בפרק כל המנחות (דף ס"א ס"ב): יליף לה מקראי. ומה שכתב וכן כל הטעון תנופה במזרח מניפין אותו. משנה שם (דף ס"א) תנופה היתה במזרח ופירש רש"י תנופה במזרח כלומר אפילו במזרחו של מזבח יכול להניף וכל שכן במערבו שקרוב יותר להיכל עכ"ל. ואין כן

וּמְפָרֵשׁ הַחֲזָה וְשׂוֹק הַיָּמִין וְנוֹתֵן הָאֵימורִין עִם הַחֲזָה
וְהַשׂוֹק עַל יְדֵי הַבְּעָלִים וְכֵהֵן מְנִיחַ יָדוֹ תַּחַת יְדֵי הַבְּעָלִים
וּמְנִיף הַכֹּל לְפָנָיו ה' בְּמִזְרָח. וְכֵן כָּל הַטָּעוֹן תְּנוּפָה
בְּמִזְרָח מְנִיפִין אוֹתוֹ:

עין משפט ג. הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ט הי"ג

הַלֶּחֶם הַמִּזְרֵחַ מִן הַתּוֹדָה: סֵפֶק תְּרוּמָה הוּא. לְפִיכָךְ אֵין
חִיבִין עָלָיו מִיתָה וְחֻמֶּשׁ כְּתוּמָה וְאֵינוֹ מְדַמֵּעַ כְּתוּמָה:

דעת רבינו. ובגמרא והניף לפני ה' במזרח והא אמרת לפני ה' יכול במערב אמרי ה"מ
מנחה דאיכרי חטאת וחטאת טעונה יסוד וקרן דרומית מזרחית לא היה לו יסוד אבל הכא
לפני ה' קרינן ביה ופירש רש"י לפי דרכו ולישנא דלפני ה' קרינן ביה כוותיה משמע אבל
רבינו מפרש דלא אמרי במערב אלא במנחה אבל בתנופה מזרח בעינן. ותמיהא לי על דברי
רבינו דלפני ה' טפי משמע במערב מבמזרח והיכי אפשר לומר דדוקא במזרח וצריך עיון:

ז. כסף משנה: הלחם המזרח מן התודה וכו'. בפ' התודה (דף ע"ז:) בעיא דלא איפשיטא
ופסק בה לקולא לענין מיתה וחומש. ומן הדין לא היה לרבינו לכתוב פטורו ממיתה
דהא מיתה בידי שמים הוא וקמי שמיא גליא ומיפשטא בעיא אלא שנגרר אחר לשון הבעיא.
ועל מ"ש ואינו מדמע כתומה יש לתמוה דכיון דספיקא הוא ה"ל למיפסק לחומרא: וכתב
הר"י קורקוס ז"ל ואפשר שבתערובת המותר מן התודה קאמר כי שיעורה מדרבנן הוא
לדעת הרב כמו שנתבאר במקומו הילכך אזלינן לקולא אבל בספק תודה ודאי דלחומרא
וזהו כוונת רבינו במ"ש אינו מדמע כתומה עכ"ל: